

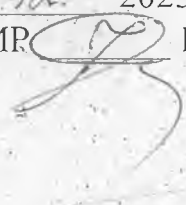
МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут права
Кафедра фінансового та податкового права

Затверджено

Науково-методична рада ДПУ,

від 11.12.2025 № 5

Голова НМР Іван ШЕМЕЛИНЕЦЬ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Інституційні засади запобігання загрозам територіальної цілісності та
екстремізму»**

для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
денної та заочної форми навчання
галузь знань К Безпека та оборона
спеціальність КЗ «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і
видами діяльності)»

освітньо-професійна програма «Національна фінансова безпека»

Статус дисципліни: обов'язкова

Ірпінь – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Інституційні засади запобігання загрозам територіальній цілісності та екстремізму» укладена на основі освітньо-професійної програми «Національна фінансова безпека» другого (магістерського) освітнього рівня спеціальності КЗ «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)», затвердженої Вченою радою Університету 29.05.2025 протокол № 15.

Укладачі

В. БІЛОУС, д.ю.н., професор, професор
кафедри фінансового та податкового права

А. ГАРБІНСЬКА-РУДЕНКО, к.ю.н., доцент, доцент,
кафедри фінансового та податкового права

Гарант освітньо-професійної програми
«Національна фінансова безпека»

А. ГАРБІНСЬКА-РУДЕНКО, к.ю.н., доцент,
доцент
кафедри фінансового та податкового права

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою фінансового та податкового права, протокол від «02» 09 2025 р. № 1/2

Завідувача кафедри

М. ГЛУХ, к.ю.н., професор

Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту права, протокол від «02» 09 2025 р. № 2

Голова вченої ради ННІ права

В. ТОПЧИЙ, д.ю.н., професор

Завідувач навчально-методичного
відділу

Г. ГРИЩУК, доктор філософії

Реєстраційний № _____

Зміст

1. ПЕРЕДМОВА.....	4
2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	6
4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
6. ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	11
7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	12
8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	15
9. ЛИСТ МОНІТОРИНГУ ТА ДОДАТКИ	17

1. ПЕРЕДМОВА

Анотація навчальної дисципліни. Ефективне функціонування системи оцінювання ризиків і загроз є важливим елементом стратегічного планування та забезпечення національної стійкості. Натомість російська агресія проти Української держави, яка порушила світовий правопорядок та продовжує загрожувати глобальній безпеці, змушує зосередитись на вирішенні «традиційних» питань безпекової політики, зокрема, на забезпеченні територіальної цілісності та захисті державного суверенітету.

Метою навчальної дисципліни є опанування майбутніми фахівцями знаннями про складові формування світового порядку у контексті забезпечення національної безпеки та вплив наслідків посягання на територіальну цілісність на національну безпеку, що дозволить їм розв'язувати складні спеціалізовані завдання щодо адекватного реагування на загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

Завдання курсу полягає у вивченні інституційних засад запобігання загрозам територіальної цілісності та екстремізму.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліни-пререквізити: «Державний розвиток в умовах загроз національній безпеці», «Методологія, організація та технологія наукових досліджень (з модулем «Академічне письмо»)». Дисципліни-постреквізит: «Інформаційна безпека держави», «Міжнародна безпека та стандарти НАТО в національній безпеці», «Правове регулювання фінансової безпеки».

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, метод проблемного викладу, робота в малих групах, методи інтерактивного навчання (ділові ігри, круглі столи тощо), блоковий метод, метод проєктів, використання комп'ютерних технологій тощо. Серед форм викладання навчальної дисципліни переважають лекційні, семінарські заняття, дискусії, презентації, моделювання професійних ситуацій, мозкові штурми, індивідуально-консультаційна робота під керівництвом викладача та самостійна робота здобувачів, при виконанні якої здобувач має звертатись до роботи в мережі Internet, працювати з першоджерелами, виконувати різні види завдань, звертатись до самоспостереження та самоаналізу.

Форми організації занять: лекційні заняття, семінарські заняття, самостійна та індивідуально-консультаційна робота, розгляд та аналіз ситуаційних завдань, кейсів, застосування інформаційних технологій та елементи дистанційного навчання в системі Moodle.

Форми та засоби діагностики результатів навчання. Контроль успішності навчання здобувачів проводиться у формах поточного і підсумкового контролю. Формами поточного контролю є:

- усне опитування;
- тестування;
- розв'язання задач, виконання вправ, певних розрахунків.
- письмові модульні контрольні роботи.

Підсумковий контроль – диференційований залік.

Організація поточного та підсумкового контролю здійснюється з використанням засобів дистанційного навчання в системі Moodle.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти (120 год/4 кредити ЄКТС)

Показник	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС - 4	Рік підготовки:	
Модулів - 2	1-й	1-й
Змістових модулів - 2	Семестр	
	1-й	1-й
	Лекції	
Загальна кількість годин – 120	22 год.	4 год.
	Семінарські	
	18 год.	4 год.
	Лабораторні	
	-	-
	Самостійна робота	
	78 год.	110 год.
	Індивід.-консультаційна робота: 2 год.	
	Форма семестрового контролю: диференційований залік	

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні володіти наступними компетентностями та програмними результатами навчання:

Компетентності	Результати
ІК. Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у галузі національної безпеки (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності).	РН3. Приймати обґрунтовані рішення з питань забезпечення національної безпеки держави (за сферами забезпечення та видами діяльності), у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог.
<i>Спеціальні</i> СК 3. Здатність використовувати понятійно-категоріальний апарат теорії національної безпеки, аналізувати та розвивати структуру системи забезпечення національної безпеки та принципи її функціонування СК 4. Здатність аналізувати та прогнозувати розвиток безпекового середовища (глобальний, регіональний та національний аспекти) за окремими сферами забезпечення та видами діяльності СК 7. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі національної безпеки (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності) у широких та/або мультидисциплінарних контекстах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	РН9. Синтезувати спектр заходів та підходів, що можуть використовуватись для вирішення проблем, пов'язаних з викликами глобальній, європейській та регіональній безпеці РН12. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки і є основою для прийняття ефективних рішень, проведення досліджень та критичного осмислення проблем у галузі національної безпеки. етичних норм. РН15. Управляти проведенням заходів у процесі забезпечення національної безпеки в різних умовах обстановки з використанням нових стратегічних підходів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання
(120 год/4 кредити ЄКТС)

№ п/п	ЗМІСТОВІ МОДУЛІ	Кількість годин					Всього
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	індивідуальна робота	Самостійна робота	
МОДУЛЬ 1							
ЗМ 1 (Теми. 1-3) Ключові загрози територіальній цілісності держави							
1	Еволюція тероризму та екстремізму	2	2			10	14
2	Загрози територіальній цілісності України	2	2			10	14
3	Основні види гібридних загроз державі та суспільству	4	2			10	16
Всього по модулю		8	6			30	44
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)							

МОДУЛЬ 2 ЗМ 2 (Т. 4-8) Запобігання загрозам територіальної цілісності та екстремізму							
4	Запобігання загрозам територіальної цілісності з боку міжнародного тероризму	2	2			10	14
5	Правові основи побудови державних систем боротьби з проявами тероризму та екстремізму	2	2			10	14
6	Організаційно-правові механізми протидії тероризму та екстремізму	2	2			10	14
7	Міжнародно-правові засаби протидії загрозам територіальної цілісності та екстремізму	4	2			10	16
8	Юридична відповідальність за посягання на територіальну цілісність та прояви екстремізму	4	4		2	8	18
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття - 40 хв.)							
Всього по модулю		14	12		2	48	76
Форма контролю – диференційований залік							
Разом годин з курсу		22	18		2	78	120

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти заочної форми навчання
(120 год/4 кредити ЄКТС)

№ п/п	ЗМІСТОВІ МОДУЛІ	Кількість годин					Всього
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	індивідуальн а робота	Самостійна робота	
МОДУЛЬ 1							
ЗМ 1 (Теми. 1-3) Ключові загрози територіальній цілісності держави							
1	Еволюція тероризму та екстремізму	2	2			13	17
2	Загрози територіальній цілісності України					13	13
3	Основні види гібридних загроз державі та суспільству					13	13
Всього по модулю		2	2			39	43
МОДУЛЬ 2							
ЗМ 2 (Т. 4-8) Запобігання загрозам територіальної цілісності та екстремізму							
4	Запобігання загрозам територіальної цілісності з боку міжнародного тероризму					15	15
5	Правові основи побудови державних систем боротьби з проявами тероризму та екстремізму					14	14
6	Організаційно-правові механізми протидії тероризму та екстремізму	2	2			14	18
7	Міжнародно-правові засаби протидії загрозам територіальної цілісності та екстремізму					14	14
8	Юридична відповідальність за посягання на територіальну цілісність та прояви екстремізму				2	14	16
	Модульний контроль						
Всього по модулю		2	2		2	71	77
Форма контролю – диференційований залік							
Разом годин з курсу		4	4		2	110	120

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Еволюція тероризму та екстремізму

План лекційного заняття

1. Тероризм: еволюція, підходи до концептуалізації та індикатори визначення.
2. Причини і мотиви тероризму.
3. Елементи й ознаки терористичної діяльності.
4. Види тероризму.
5. Глобальний індекс тероризму.

План семінарського заняття

1. Тероризм: еволюція, підходи до концептуалізації та індикатори визначення.
2. Причини і мотиви тероризму.
3. Елементи й ознаки терористичної діяльності.
4. Види тероризму.
5. Глобальний індекс тероризму.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Внутрішній, міжнародний тероризм, інформаційний тероризм / кібертероризм.
2. Радикалізм, екстремізм, фанатизм.
3. Поняття «державна територія», «територіальне верховенство», «державний суверенітет».

Рекомендована література: [3; 6; 7; 8; 20]

Тема 2. Загрози територіальній цілісності України

План лекційного заняття

1. Поняття загроз територіальній цілісності.
2. Види загроз територіальній цілісності.
3. Посягання на державний суверенітет України та її територіальну цілісність.
4. Втручання у внутрішні справи України з боку інших держав.

План семінарського заняття

1. Поняття загроз територіальній цілісності.
2. Види загроз територіальній цілісності.
3. Посягання на державний суверенітет України та її територіальну цілісність.
4. Втручання у внутрішні справи України з боку інших держав.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Загрози у воєнній сфері та сфері безпеки державного кордону.
2. Загрози кібербезпеці та безпеці інформаційних ресурсів.

Рекомендована література: [1; 6; 7; 9; 19]

Тема 3. Основні види гібридних загроз державі та суспільству

План лекційного заняття

1. Гібридні загрози та національна стратегія.
2. Протидія гібридним загрозам та ведення гібридної війни як частина національної стратегії держави.
3. Захист критичної інфраструктури. Вибудовування національної стійкості до гібридних загроз: заходи пом'якшення наслідків.
4. Ризики переростання гібридних загроз у військові конфлікти.

План семінарського заняття

1. Гібридні загрози та національна стратегія.
2. Протидія гібридним загрозам та ведення гібридної війни як частина національної стратегії держави.

3.Захист критичної інфраструктури. Вибудовування національної стійкості до гібридних загроз: заходи пом'якшення наслідків.

4.Ризики переростання гібридних загроз у військові конфлікти.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Заходи протидії гібридним загрозам та ведення гібридної війни.
2. Визначення ризиків переростання гібридних загроз у військові конфлікти.
3. Вплив фінансової нестабільності на національну безпеку держави.

Рекомендована література: [1-4; 5; 9; 15; 21]

Тема 4. Запобігання загрозам територіальної цілісності з боку міжнародного тероризму

План лекційного заняття

1. Поняття та види заходів із запобігання загрозам територіальної цілісності.
2. Координація дій правоохоронних органів і органів державної безпеки держави під час проведення заходів із запобігання загрозам територіальної цілісності.
3. Взаємодія внутрішньодержавних органів державної безпеки України із відповідними органами ЄС та інших держав.
4. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом від 27.01.1977 р.

План семінарського заняття

1. Поняття та види заходів із запобігання загрозам територіальної цілісності.
2. Координація дій правоохоронних органів і органів державної безпеки держави під час проведення заходів із запобігання загрозам територіальної цілісності.
3. Взаємодія внутрішньодержавних органів державної безпеки України із відповідними органами ЄС та інших держав.
4. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом від 27.01.1977 р.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Поняття та ключові ознаки міжнародного тероризму.
2. Зарубіжний досвід протидії міжнародному тероризму.

Рекомендована література: [4; 6; 7; 16; 17; 29]

Тема 5. Правові основи побудови державних систем боротьби з проявами тероризму та екстремізму

План лекційного заняття

1. Нормативно-правове забезпечення протидії тероризму та екстремізму в Україні.
2. Суб'єкти, що здійснюють діяльність у сфері боротьби з тероризмом, та їх повноваження.
3. Взаємодія суб'єктів боротьби з тероризмом.
4. Співвідношення оперативно-розшукової, розвідувальної та контррозвідувальної діяльності у сфері боротьби з тероризмом та підрозділи, які здійснюють цю діяльність.

План семінарського заняття

1. Нормативно-правове забезпечення протидії тероризму та екстремізму в Україні.
2. Суб'єкти, що здійснюють діяльність у сфері боротьби з тероризмом, та їх повноваження.
3. Взаємодія суб'єктів боротьби з тероризмом.
4. Співвідношення оперативно-розшукової, розвідувальної та контррозвідувальної діяльності у сфері боротьби з тероризмом та підрозділи, які здійснюють цю діяльність.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Зміст поняття «тероризм» та «екстремізм».
2. Основні принципи протидії тероризму.

Рекомендована література: [2-4; 7; 11; 14; 19]

Тема 6. Організаційно-правові механізми протидії тероризму та екстремізму

План лекційного заняття

1. Структура та функції антитерористичної безпеки України.
2. Попередження діяльності, що посягає на територіальну цілісність і конституційний лад.

3. Особливості відмежування колабораційної діяльності від інших діянь проти основ національної безпеки.
4. Використання новітніх технологій для виявлення та попередження терористичних загроз.

План семінарського заняття

1. Структура та функції антитерористичної безпеки України.
2. Попередження діяльності, що посягає на територіальну цілісність і конституційний лад.
3. Особливості відмежування колабораційної діяльності від інших діянь проти основ національної безпеки.
4. Використання новітніх технологій для виявлення та попередження терористичних загроз.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Антитерористичне законодавство.
2. Концепція боротьби з тероризмом в Україні.
3. Проблеми вдосконалювання системи антитерористичної безпеки України.

Рекомендована література: [3; 6; 7; 8; 17; 21; 23]

Тема 7. Міжнародно-правові засоби протидії загрозам територіальної цілісності та екстремізму

План лекційного заняття

1. Основні напрямки та форми міжнародного співробітництва держав у боротьбі з тероризмом та екстремізмом.
2. Міжнародні стандарти боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму і розповсюдженням зброї масового знищення.
3. Інститут видачі злочинців у міжнародному праві (екстрадиція).
4. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол).

План семінарського заняття

1. Основні напрямки та форми міжнародного співробітництва держав у боротьбі з тероризмом та екстремізмом.
2. Міжнародні стандарти боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму і розповсюдженням зброї масового знищення.
3. Інститут видачі злочинців у міжнародному праві (екстрадиція).
4. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол).

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Міжнародні конвенції та договори, що стосуються гарантій територіальної цілісності.
2. Вплив військових конфліктів та збройних пропистоянь на територіальну цілісність держав.
3. Роль Ради безпеки ООН в захисті територіальної цілісності держав.

Рекомендована література: [1-5; 7; 25; 27; 29; 30]

Тема 8. Юридична відповідальність за посягання на територіальну цілісність та прояви екстремізму

План лекційного заняття

1. Становлення та розвиток відповідальності за злочини терористичного характеру.
2. Система норм про злочини терористичного характеру в Україні.
3. Розмежування складів злочинів терористичного характеру з суміжними посяганнями.
4. Запобігання тероризму в законодавстві зарубіжних держав.

План семінарського заняття

1. Становлення та розвиток відповідальності за злочини терористичного характеру.
2. Система норм про злочини терористичного характеру в Україні.
3. Розмежування складів злочинів терористичного характеру з суміжними посяганнями.
4. Запобігання тероризму в законодавстві зарубіжних держав.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Визначення екстремізму та його проявів..

2. Механізми міжнародної відповідальності за порушення територіальної цілісності.
3. Діяльність Міжнародного кримінального суду.

План індивідуально-консультаційної роботи

Проаналізуйте законодавство України щодо боротьби з екстремізмом та порушенням територіальної цілісності. Розробіть проект змін або доповнень до Кримінального кодексу України або іншого акту, що стосується екстремізму або посягання на територіальну цілісність. Пропозиції повинні базуватися на аналізі поточних правових прогалин або на практичних проблемах, з якими стикаються правоохоронні органи.

Рекомендована література: [5; 6; 12; 18; 21]

6. ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Тероризм: еволюція, підходи до концептуалізації та індикатори визначення.
2. Причини і мотиви тероризму.
3. Елементи й ознаки терористичної діяльності.
4. Види тероризму.
5. Глобальний індекс тероризму.
6. Внутрішній, міжнародний тероризм, інформаційний тероризм / кібертероризм.
7. Радикалізм, екстремізм, фанатизм.
8. Поняття «державна територія», «територіальне верховенство», «державний суверенітет».
9. Поняття загроз територіальній цілісності.
10. Види загроз територіальній цілісності.
11. Посягання на державний суверенітет України та її територіальну цілісність.
12. Втручання у внутрішні справи України з боку інших держав.
13. Загрози у воєнній сфері та сфері безпеки державного кордону.
14. Загрози кібербезпеці та безпеці інформаційних ресурсів.
15. Гібридні загрози та національна стратегія.
16. Протидія гібридним загрозам та ведення гібридної війни як частина національної стратегії держави.
17. Захист критичної інфраструктури. Вибудовування національної стійкості до гібридних загроз: заходи пом'якшення наслідків.
18. Ризики переростання гібридних загроз у військові конфлікти.
19. Координація дій правоохоронних органів і органів державної безпеки держави.
20. Взаємодія внутрішньодержавних органів державної безпеки із відповідними органами ЄС.
21. Співпраця з органами державної безпеки інших держав.
22. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом від 27.01.1977 р.
23. Нормативно-правове забезпечення протидії тероризму та екстремізму в Україні.
24. Суб'єкти, що здійснюють діяльність у сфері боротьби з тероризмом, та їх повноваження.
25. Взаємодія суб'єктів боротьби з тероризмом.
26. Принципи протидії тероризму.
27. Співвідношення оперативно-розшукової, розвідувальної та контррозвідувальної діяльності у сфері боротьби з тероризмом та підрозділи, які здійснюють цю діяльність.
28. Структура та функції антитерористичної безпеки України.
29. Попередження діяльності, що посягає на територіальну цілісність і конституційний лад.
30. Особливості відмежування колабораційної діяльності від інших діянь проти основ національної безпеки.
31. Використання новітніх технологій для виявлення та попередження терористичних загроз.
32. Антитерористичне законодавство.
33. Концепція боротьби з тероризмом в Україні.
34. Проблеми вдосконалювання системи антитерористичної безпеки України
35. Основні напрямки та форми міжнародного співробітництва держав у боротьбі з тероризмом та екстремізмом.

36. Міжнародні стандарти боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму і розповсюдженням зброї масового знищення.
37. Інститут видачі злочинців у міжнародному праві (екстрадиція).
38. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол).
39. Становлення та розвиток відповідальності за злочини терористичного характеру.
40. Система норм про злочини терористичного характеру в Україні.
41. Розмежування складів злочинів терористичного характеру з суміжними посяганнями.
42. Запобігання тероризму в законодавстві зарубіжних держав.
43. Визначення екстремізму та тероризму, їх основні відмінності та спільні риси
44. Фактори, що призводять до радикалізації індивідів, такі як соціальна ізоляція, економічна нерівність та ідеологічні переконання.
45. Вплив соціальних мереж на поширення екстремістських ідей та організацію терористичних атак.
46. Методи запобігання радикалізації серед молодих людей через освіту, соціальну підтримку та інтеграцію.
47. Вплив релігійних та ідеологічних переконань на формування екстремістських груп та терористичних організацій.
48. Досвід боротьби з праворадикальними рухами в Європейських країнах, зокрема у Франції та Німеччині.
49. Спільні зусилля держав та міжнародних організацій у боротьбі з міжнародним тероризмом.
50. Заходи з моніторингу та блокування екстремістських матеріалів в інтернеті.
51. Оцінка ефективності роботи спецслужб у виявленні та ліквідації терористичних загроз.
52. Психологічні та соціальні фактори, що спонукають людей приєднуватися до терористичних організацій.
53. Створення правових норм і законодавчих ініціатив для боротьби з тероризмом, зокрема щодо запобігання фінансуванню тероризму.
54. Програми реабілітації для людей, які пройшли через процес радикалізації, з акцентом на перевиховання та соціальну інтеграцію.
55. Роль ООН, ЄС, НАТО та інших міжнародних організацій у протидії тероризму та екстремізму.
56. Вплив культурних та етнічних різниць на розвиток екстремістських настроїв в різних регіонах світу.
57. Економічні та політичні кризи як фактори тероризму.
58. Роль штучного інтелекту, аналізу великих даних та кібербезпеки в боротьбі з тероризмом.
59. Стратегії боротьби з екстремістською пропагандою в ЗМІ та соціальних мережах.
60. Вивчення практик боротьби з тероризмом в Ізраїлі, США, Великій Британії та інших країнах.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Денна форма навчання

Модулі	Змістовний модуль 1 - (12 балів)			Контрольний захід	Диференційований залік - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 100 балів	
Загальна кількість балів за модулем №1	16						4
Теми	T.1	T.2	T.3				
Семінарське заняття	4	4	4				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Модулі	Змістовний модуль 2 - (20 бали)						
Загальна кількість балів за модулем №2	34			4			

Теми	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	Контрольний захід		
Семінарське заняття	4	4	4	4	4			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Індивідуально-консультаційна робота	5							
Підсумковий тестовий контроль на порталі дистанційної освіти Moodle	5							

Заочна форма навчання

Модулі	Змістовний модуль 1 - (10 балів)					Диференційований залік - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 100 балів
Загальна кількість балів за модулем №1	10						
Теми	T.1		T.2		T.3		
Семінарське заняття	10						
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Модулі	Змістовний модуль 2 - (10 балів)						
Загальна кількість балів за модулем №2	40				15		
Теми	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	Контрольний захід	
Семінарське заняття			10				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Індивідуально-консультаційна робота	10						
Підсумковий тестовий контроль на порталі дистанційної освіти Moodle	5						

Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях

Максимальна кількість балів отриманих здобувачем вищої освіти на семінарському занятті становить 4 бали (денна форма навчання) та 10 балів (заочна форма навчання). Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	4/10
Оцінюється робота здобувача, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	3/7
Оцінюється робота здобувача, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	2/5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою	0

інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт

Формою проміжного поточного контролю є модульні контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 4 балів (денна форма навчання) та від 0 до 15 балів (заочна форма навчання) (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Розподіл балів за різні види завдань в межах модульної контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичні питання	1/5
Тестовий блок	2/5
Практичні завдання	1/5
Всього	4/15

Критерії оцінювання індивідуально-консультаційної роботи

Індивідуально-консультаційна робота проводиться у формі реферату, презентації, проєктів або в інших формах описаних робочою програмою або методичною розробкою і оцінюється від 0 до 5 балів (денна форма навчання) та від 0 до 10 (заочна форма навчання) (табл. 4.3).

Таблиця 4.3

Шкала оцінювання індивідуально-консультаційної роботи здобувачів вищої освіти

Критерії оцінювання	Кількість балів
Послідовність, логічність написання реферату, а також підготовлення по ньому презентації та, відповідно, його захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.	5/10
Послідовність, логічність написання реферату, але без підготовлення презентації.	3/7
Не написання реферату та презентації по ньому.	0

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та диференційованого заліку (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ Moodle (максимально до 5 балів).

Неформальна освіта

Таблиця 4.4

Шкала та критерії перезарахування результатів навчання, здобутих в неформальній освіті здобувача (до 25% обсягу контактних годин дисципліни)

Кількість балів	Форма заняття та діяльності	Критерії оцінювання	Рекомендовані ресурси для здобуття результату
5/10	Індивідуально-консультаційна робота	Оцінюється робота за результатами надання	Масові онлайн курси https://www.dpu.edu.ua/osvita/neformalnainformalna-

		сертифікату обсягом 30 годин (1 кредит ECTS) або більше	osvita
4/10	Семінарське заняття	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату за темою заняття	Масові онлайн курси на платформі EdERA, Прометеус тощо. Онлайн курси мережевої академії Cisco (https://www.netacad.com/) тощо
0		Відсутній результат або результат не відповідає тематиці дисципліни	

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Інформаційна сфера як складова антитерористичної діяльності : навч. посіб. / І. М. Рижов, А. В. Коростиленко, С. С. Кудінов; за заг. ред. І.М.Рижова. Київ : Нац. акад. СБУ, 2021. 224 с.
2. Ситник Г.П., Орел М.Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України: підручник. за ред. Г.П.Ситника. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.
3. Сунгуровський М., Мельник О. Російсько-українська війна: перебіг та перспективи розвитку подій: аналітична доповідь. Центр Разумкова. 2023. 113 с.
4. Ситник Г.П. Воєнно-політичні конфлікти та міжнародна безпека: курс лекцій / Г.П.Ситник. Київ: ТОВ "САК Лтд.", 2023. 92 с.
6. Безпекове середовище: Монографія. Київ: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2022. 317 с.
7. Нестеренко Г. Інформаційна безпека: курс лекцій. Київ: НАУ, 2022. 102 с.
8. Палій О. Тероризм та екстремізм: методи протидії в сучасних умовах. Київ: Наукова думка, 2022. 312 с.
9. Інформаційна безпека. Підручник В. В. Остроухов, М. М. Присяжнюк, О. І. Фармагей, М. М. Чеховська та ін.; під ред. В. В. Остроухова. К.: Видавництво Ліра-К, 2021. 412 с.
10. Ситник Г. П., Орел М. Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України : підручник ; за ред. Г. П. Ситника. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.
11. Шаповал Ю. Безпека держави і протидія тероризму: теорія і практика. Київ: Видавництво Ліра, 2021. 275 с.

Допоміжна:

12. Альван А. Наукові підходи до системи понять «національна безпека» : міжнародно-правовий аспект. *Аспекти публічного управління*. 2020. №7 (12), 70–77. URL : <https://doi.org/10.15421/151966>
- Білий В. І., Михальчук В. М. Основні напрями забезпечення національної безпеки держави. *Інвестиції : практика та досвід*. 2021. № 17. С. 92–98.
13. Клочко А. М., Неклонський І. М., Коханенко В. Б. Національна безпека: поняття, сутність, характеристика. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. 2020. № 2. (13). С. 57–66.
14. Ніколаєнко Н. О., Комарчук О. О. Засоби масової комунікації як детермінанти гібридної війни Гай-Нижник П. Російсько-українська війна – Війна за Життя (2014–2022 рр.): періодизація. *Українознавство*. 2022. № 1. С. 51–76.
15. Поліщук С. Удосконалення загальнодержавної системи боротьби з тероризмом. *Інформація і право*. 2021. № 2(37). С. 74–80.
16. Ситник Г. П. Основи теорії управління у сфері національної безпеки : курс лекцій. Київ : «ТОВ САК Лтд», 2023. 178 с.
17. Загурська-Антонюк В.Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу. *Інвестиції: практика та досвід*. № 13-14, 2020. С.103-109.

Інформаційні ресурси Інтернет:

18. Офіційне інтернет-представництво Президента URL: <http://www.president.gov.ua/>
19. Офіційний веб-портал Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua/>
20. Офіційний веб-сайт Ради національної безпеки і оборони України URL: <https://www.rnbo.gov.ua/>
21. Офіційний веб-сайт Кіберполіції України URL: <https://cyberpolice.gov.ua/>
22. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України URL: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>
23. Офіційний веб-сайт Міністерства закордонних справ України URL: <http://mfa.gov.ua/ua>
24. Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України URL: <http://www.mil.gov.ua/>
25. Офіційний веб-сайт Служби безпеки України URL: <http://ssu.gov.ua>

Міжнародні видання:

26. Giles, J. The New Terrorism: A Revolutionary Approach to Understanding the Threat Oxford: Oxford University Press, 2020. 368 p.
27. Lutz, A. W., & Lutz, B. J. The Globalization of Terror: The Challenge of Al-Qaeda and the Islamic State. Boulder: Lynne Rienner Publishers, 2021. 432 p.
28. Schmid, Alex P. Handbook of Terrorism Prevention and Preparedness. The Hague: ICCT Press, 2021. 1278 c.
29. Williams, Michael J. Preventing and Countering Violent Extremism: Designing and Evaluating Evidence-Based Programs. London; New York: Routledge, 2020. 192 c.
30. Kaunert, Christian; Léonard, Sarah. Collective Securitization and Crisification of EU Policy Change: Two Decades of EU Counterterrorism Policy. Abingdon / New York: Routledge, 2023. 288 c.

**ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри фінансового
та
податкового права
від _____ 20__ р. № ____.

Укладачі:

В. БІЛОУС, д.ю.н, професор, професор
кафедри фінансового та податкового
права
А. ГАРБІНСЬКА-РУДЕНКО, к.ю.н.,
доцент, доцент кафедри фінансового
та податкового права

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

(протягом 5 років після затвердження або до затвердження освітньої програми)

Навчальний рік	Дата засідання кафедри	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП